

Langstraat 196

Adres	Langstraat 196
Postcode	2242 JZ
Kadastraal nummer	WSN01.B .05495.G.0000
Naam	Nvt
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	1
Benoeming onderdelen complex	Woon-winkelpand
Oorspronkelijke functie	Wonen; detailhandel
Datering/Bouwjaar	1915

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOON-WINKELPAND.

Het interieur maakt wat betreft de oorspronkelijke structuur en de constructieve onderdelen onderdeel uit van de bescherming.

Inleiding

In de zomer van 1915 werd in opdracht van de molenaarsfamilie Mansvelt een nieuw huis aan de Langstraat - hoek Gravestraat gebouwd. Het ontwerp is in een voor de bouwtijd gangbare Overgangsstijl in een stijlmengeling van chalet en neorenaissance gebouwd.

De familie Mansvelt is al sinds 1821 eigenaar van de korenmolen Windlust. De eerste steen werd gelegd op 25 juni door Alida Westmaas, echtgenote van opdrachtgever Johannes Mansvelt. Een erfgenaam van Mevrouw Dalhuysen-Mansvelt, een van de twee dochters van de laatste molenaar Cornelis Mansvelt, heeft het pand Langstraat 196 anno 2010 nog steeds in haar bezit.

Verschillende huurders hebben het pand verscheidene keren met name intern verbouwd. In 1961 werd in opdracht van F. Cornelissen een interne verbouwing uitgevoerd door de architect J.L.M. de Wolf, zoon van L.A.H. de Wolf, de Haagse architect die in Den Haag veel Jugendstil panden bouwde. In Wassenaar ontwierp hij het landhuis Ter Veken aan de Schouwweg 29 (rijksmonument). In 1964 werd

een toegangsdeur in de rechterzijgevel toegevoegd. Deze deur verviel bij de uitbreiding van één bouwlaag met plat dak aan de rechterzijde in 1965 in opdracht van F. Cornelissen en naar tekeningen van architect W. Werensteijn. In 1978 werd ter plaatse van de oorspronkelijke veranda (zijde Gravestraat) een bloemenkiosk aangebouwd. Dit geschiedde in opdracht van A. Eedelaar en de uitvoering was in handen van P. van de Holst uit Noordwijk.

In 1988 werd de woonverdieping in opdracht van H.D. de Groen en onder leiding van Nijssen Bouwbedrijf uit Haarlem verbouwd tot magazijnruimte. In 1993 werd het interieur van de begane grond opnieuw gewijzigd. Ook dit gebeurde in opdracht van H.D. de Groen en naar tekeningen van Westgeest Groep Architecten en ingenieurs BV te Wassenaar. Dezelfden waren ook verantwoordelijk voor de verbouwing uit 1994, waarbij de gevel van de bloemenkiosk werd gewijzigd. Ook werden de openslaande deuren van de erker (oorspronkelijk de verbinding naar de omringende tuin) vervangen door een vast raam.

Stedenbouwkundige aspecten

De Langstraat heette oorspronkelijk Suytstraat en was de oude dorpsstraat.

Tot circa 1895 lag er een haven aan het begin van de Langstraat, ongeveer vanaf de rotonde tot aan de Molenstraat. Langs de Lange Kerkdam lag een brede sloot waarmee het water in verbinding stond met de Zijlwatering. Schepen met turf, bier en bouwmaterialen legden aan in de haven. Zand uit de duinen en schelpen werden vanuit Wassenaar naar elders vervoerd.

Nadat aan de Oostdorperweg een nieuwe grote haven was aangelegd, werd de haven aan de Langstraat gedempt.

Al in de 17de eeuw waren hier ambachtslieden en winkeliers gevestigd: groothandels in bier, een grutterij, een smederij, een wagenmaker, diverse bakkers. In de straat waren ook diverse herbergen gevestigd.

De Langstraat kent momenteel een tweetal rijksmonumenten, nummer 19 en 79–81. Het woon-winkelhuis op nummer 13–15 is beschermd gemeentelijk monument.

Het pand ligt binnen de contouren van het sinds 2008 beschermd gezicht ‘landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg’.

Het woon-winkelpand maakt onderdeel uit van de vrijwel aaneengesloten bebouwing aan de zuidzijde van de Langstraat, die overwegend uit woon-winkelpanden bestaat. Het pand staat op de hoek met de Gravestraat en aan de rotonde Langstraat-Gravestraat-Lange Kerkdam-Joh. de Witstraat. Het bepaalt in hoge mate het aanzicht van de entree van het (winkel)centrum van het dorp.

Aan de linkerzijde is het pand belendend met de bebouwing aan de Gravestraat. Aan de rechterzijde is het pand over één bouwlaag, ten gevolge van een latere uitbreiding, belendend.

Aan de voorzijde van het pand, aan de Gravestraat en de Langstraat bevond zich een voortuin met hekwerk; tuin en hek zijn inmiddels al lange tijd verwijderd.

Architectonische beschrijving

Het pand is opgetrokken vanuit een samengestelde plattegrond en heeft een samengesteld dak.

Evenwijdig aan de Gravestraat bevindt zich een bouwvolume van twee bouwlagen met zadeldak. Op de hoek bevindt zich een gemetselde serre van één bouwlaag. Haaks op het volume van twee bouwlagen staat een volume van één bouwlaag met een wolfdak, dat aan het zadeldak van het hoofdvolume grijpt.

Het pand is in baksteen in schoon werk (kruisverband) opgetrokken en verrijkt met details in verblendsteen, kalkzandsteen en natuursteen. Deze verschillende materialen zijn gebruikt in de strekken, als aanzetstenen en neggeblokken en als decoratief motief in de gevelvlakken. Er is ook siermetselwerk in de gevelsteen aangebracht, zoals lijsten net onder de daklijst. Dit geeft de gevels een schilderachtig uiterlijk dat bij de bouwstijl past. De daken zijn gedekt met rode, geglazuurde Tules du Nord en er zijn keramische pironen toegepast. Kozijnen, ramen, deuren en daklijsten zijn van hout.

Daklijsten, gootklossen en windveren zijn in chaletstijl gedetailleerd. De lekdorpels zijn van natuursteen.

De asymmetrische voorgevel aan de zijde van de Gravestraat heeft op de begane grond links een uitbouw van latere datum en rechts de vijfzijdige erker. Deze heeft een hardstenen afsluiting van het trasraam en een gemetselde borstwering. De hardstenen stoep ter plaatse van de dichtgezette deur herinnert aan de openslaande tuindeuren, die zich hier bevonden. Op de verdieping bevinden zich twee rechtgesloten vensters met originele ramen en twaalfruits bovenlichten en eveneens oorspronkelijke openslaande terrasdeuren.

De asymmetrische voorgevel aan de zijde van de Langstraat bevat op de begane grond oorspronkelijke kozijnen en ramen met vijftienruits bovenlichten. Ook op de verdieping is het raam origineel, met negenruits bovenlichten en daarboven een cirkelvormig venster. In het lagere bouwdeel rechts bevindt zich de entree en nog een venster. In het dakvlak bevindt zich een houten dakkapel met drie zesruits ramen.

Waardstelling

Het winkelpand uit 1915 is vanwege de cultuurhistorische – , architectuurhistorische –en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar:

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en van de detailhandel in het bijzonder;
- als in het straatbeeld vrijwel gaaf bewaard voorbeeld van een winkel in Overgangsstijl met elementen van chaletstijl en neorenaissance;
- als zeldzaam voorbeeld van een winkelpand in de Langstraat met een vrijwel oorspronkelijke winkelpui;
- vanwege de redelijk gaaf bewaarde hoofdvorm en vrijwel gaaf bewaarde eigentijds en typerend materiaal- en kleurgebruik en detaillering;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldbepalende hoekligging aan de Langstraat hoek Gravestraat–Joh. de Witstraat–Lange Kerkdam in het centrum van Wassenaar en als markering van de entree van de centrale winkelstraat van het dorp.

Bronvermelding

Eisma, C.D., 'De korenmolen van Wassenaar', Wassenaar, 1989.

Mondelinge gegevens eigenaar 24 maart 2010.

Oud-archief Gemeente Wassenaar.

